De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden

Wat doet groep 7 zijn best. Voor het eerst zingen ze de canon in vier groepen. Voordat dat eens mooi klinkt! 'Neemt mi in der hand', hoor je uit de achterste hoek van het klaslokaal. Dan is Mirthes groepje aan de beurt. 'Neemt mi in der hand', zetten ze precies op tijd in. Onopvallend pakt ze de hand van haar vriendin. Nee, ze weet wel, dat dit niet de bedoeling van het lied is. Valerius maakte deze canon als intro op zijn liedboek over de Tachtigjarige Oorlog.

Hulp uit het buitenland

De val van Antwerpen

De hertog van Parma was een uitstekend Spaans generaal. In de Zuidelijke Nederlanden heroverde hij de ene stad na de andere. Belangrijke steden als Gent en Brussel kwamen weer onder Spaans bewind. De inwoners kregen twee jaar de tijd om rooms-katholiek te worden óf te verhuizen. In 1585 sloeg Parma het beleg om de havenstad Antwerpen. Marnix van Sint-Aldegonde, vriend van prins Willem, verdedigde de stad tevergeefs. De hele Zuidelijke Nederlanden waren nu in handen van de Spanjaarden. Alleen de rooms-katholieke godsdienst was toegestaan. Zo'n 100.000 calvinisten trokken daarom naar het noorden. Zij zorgden

Postzegel met Marnix van Sint-Aldegonde

De Slag bij Nieuwpoort

voor werk en rijkdom in Amsterdam. Hollanders en Zeeuwen sloten de Schelde af. Daardoor was Antwerpen voor koopvaardijschepen onbereikbaar geworden. Amsterdam werd de grootste handelsstad van Europa.

Hulp uit Engeland

In 1585 werd de achttienjarige prins Maurits benoemd tot stadhouder van Holland en Zeeland. Tegelijkertijd zochten de Staten-Generaal hulp in het buitenland. Engeland nam de Nederlanden in bescherming. Koningin Elizabeth I stuurde de graaf van Leicester. De calvinisten waren blij met zijn komst. De Staten-Generaal benoemden Leicester tot landvoogd.

Het gewest Holland betaalde het meest aan de oorlogskosten tegen Spanje. Daarom wilde het ook meer inspraak in de besteding van het geld. Leicester trok zich daar niets van aan. Toen enkele Engelse officieren Deventer overleverden aan Parma, werd Leicester in 1587 teruggeroepen naar Engeland.

Elisabeth I

Koopmanswoningen in Antwerpen

De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden

De Nederlandse leeuw met zwaard en pijlenbundel

Na het vertrek van Leicester besloten de Staten-Generaal zelf te regeren. De Noordelijke Nederlanden werden nu een republiek. Dat was bijzonder, omdat in omringende landen een vorst aan het hoofd van de regering stond.

NEDER-LANDTSCHE
GEDENCK-CLANCK.

ADRIANUM VALERIUM.

TOT HARLEM,

Valerius

(1575-1625)

Adriaen Valerius was ambtenaar en schepen (wethouder) in de Zeeuwse stad Veere. In 1626 verscheen zijn belangrijkste werk: *Nederlandtsche Gedenck-clanck*. Dit is een verzameling geuzenliederen over de Tachtigjarige Oorlog. Valerius benadrukte in deze verzen dat God alles bestuurt. Daarom kwam bij elke overwinning op de Spanjaarden lof en dank aan de Heere toe.

Het bestuur van de Republiek

De Staten-Generaal

De Republiek bestond uit zeven gewesten: Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel en Groningen. Een gewest werd bestuurd door gewestelijke Staten. Ieder gewest had een raadpensionaris. Johan van Oldenbarnevelt was raadpensionaris van Holland. Hij was de belangrijkste staatsman van de Republiek. De zeven gewesten zonden afgevaardigden naar Den Haag. Zij vormden de Staten-Generaal en bestuurden de Republiek. Steden werden bestuurd door de magistraat. Dit college bestond uit burgemeesters, schout en schepenen. De voornaamste burgers van de stad vormden de vroedschap. Alle macht was in handen van deze 'regenten'.

Prins Maurits

De stadhouder

Een stadhouder was plaatsbekleder van een koning of keizer. In de Republiek werd een stadhouder dienaar van de Staten-Generaal. Zijn voornaamste taak was het leger aanvoeren. Maurits, de tweede zoon van Willem van Oranje werd stadhouder van Holland,

Vanaf 1585 vergaderen in deze gebouwen de Staten-Generaal

Zeeland, Utrecht, Gelderland en Overijssel. Maurits' neef, Willem Lodewijk, was stadhouder van Friesland en Groningen. Prins Maurits werd de kapitein-generaal van het Staatse leger.

Spaans galjoen

De Armada

De onoverwinnelijke vloot

De Engelse koningin Elizabeth had het gewaagd de opstandige Nederlandse gewesten te helpen. Daarom besloot koning Filips II Engeland aan te vallen. Hij stuurde een sterke vloot van 130 oorlogsschepen. De galjoenen werden bemand met 20.000 soldaten en 10.000 matrozen. Spaanse vlootofficieren noemden deze vloot Armada Invencible, de onoverwinnelijke. Wanneer Engeland veroverd was, zou de jonge Republiek de strijd tegen Spanje niet meer vol kunnen houden. In de zomer van 1588 voer de Armada richting Engeland. Parma wachtte met een landleger in Duinkerken. Hollandse en Zeeuwse schepen versperden echter deze haven, zodat admiraal Medina Sidonia zonder hulp van Parma verder voer. De Spanjaarden hoopten op entergevechten, maar dat ontweken de Engelsen. Zij sloten met hun wendbare schepen de terugweg voor de Armada af. Medina Sidonia probeerde om Schotland en Ierland heen terug naar Spanje te varen.

Zilveren gedenkpenning over de vernietiging van de Spaanse Armada

Jehova blies

Terwijl de Armada gebouwd werd, hield men in de Nederlanden vasten- en bededagen. De Heere heeft deze gebeden willen verhoren. Hij liet een zuidwestenwind waaien, zodat de Armada langs de Schotse en Ierse kust onophoudelijk geteisterd werd door stormen. Veel Spaanse schepen sloegen op de rotsachtige kust te pletter. Slechts de helft van de trotse vloot keerde in Spanje terug. Van de opvarenden was nog maar een derde deel in leven. In Holland en Zeeland sloeg men een gedenkpenning: 'Jehova blies en zij werden verstrooid.'

Engelse postzegel waarop men de aanval op de Armada herdenkt

De Spanjaarden verdreven

Het turfschip van Breda

Prins Maurits verdedigde als kapitein-generaal de Republiek. In maart 1590 vond de eerste aanval plaats door een list. Een geladen turfschip met 70 soldaten voer de stad Breda binnen. Daar bestormden zij het kasteel. De overrompelde bezetters gaven zich snel

Het turfschip voor Breda

over. De soldaten openden de poorten om de troepen van Maurits binnen te laten. Deze verovering van Breda was het eerste militaire succes na de dood van prins Willem van Oranje.

De voorzichtige Maurits zorgde voor een goede training van zijn leger. Hij spaarde zijn geoefende soldaten door hen op schepen via de rivieren te verplaatsen. Met zijn kleine leger voerde hij een verrassingsoorlog. Veel steden, zoals Deventer, Groningen en Nijmegen wist hij in de tien jaren tussen 1590 en 1600 te veroveren.

De Slag bij Nieuwpoort

Raadpensionaris Johan van Oldenbarnevelt vond de tijd aangebroken om het kapersnest Duinkerken uit te roeien. De risico's waren groot. Prins Maurits moest met zijn leger ver het vijandelijk gebied intrekken. Het leger van Albertus, die over de Zuidelijke Nederlanden regeerde, zou Maurits kunnen omsingelen.
Van Oldenbarnevelt zette echter door. Prins Maurits kwam in 1600 op het strand bij Nieuwpoort tegenover een sterk Spaans leger te staan. Maurits won. Hij dankte God op zijn knieën voor deze overwinning.
Na deze Slag bij Nieuwpoort trok de prins terug naar de Republiek. Door deze gebeurtenis vervreemdden Maurits en Van Oldenbarnevelt van elkaar.

Het Spanjaardsgat in Breda